

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2020. október 26.

AUTÓ- ÉS REPÜLŐGÉP- SZERELÉSI ISMERETEK

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2020. október 26. 8:00

Időtartam: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

- A feladatokat figyelmesen olvassa el! A válaszokat a feladatban előírt módon adja meg!
- A tesztjellegű feladatoknál csak az egyértelmű javítás fogadható el. A számítást igénylő feladatoknál minden esetben először írja fel a megfelelő összefüggést, majd helyettesítse be a számértékeket, végezze el a szükséges számítási műveleteket!
- A számításokat két tizedesjegy pontossággal kell elvégeznie, a kerekítési szabályok betartásával. A végeredménynél a mérőszám mellett tüntesse fel a mértékegységet is! Ha a feladatrészeknél nincs külön utasítás a mértékegységek vonatkozásában, akkor a végeredményeket N-ban, m-ben, s-ban, illetve ezek származtatott mértékegységeivel kifejezve adja meg! A π -vel történő számításoknál a π értékét 3,14-nek vegye!
- Ceruza csak a rajzolást, szerkesztést igénylő feladatokhoz használható.
- Szöveges adatok tárolására és megjelenítésére nem alkalmas zsebszámológép, körző, vonalzó, ceruza használható.

Teszt jellegű feladatok

Húzza alá a helyesnek ítélt választ, vagy karikázza be annak betűjelét!

1. feladat

2 pont

Napjainkban melyik vidéki nagyvárosokban van villamos közlekedés?

- a) Debrecenben, Nyíregyházán és Pécssett.
- b) Szombathelyen, Miskolcon és Szegeden.
- c) Debrecenben, Miskolcon és Szegeden.

2. feladat

2 pont

Melyik évben alkalmazták először radart a légi felderítésben és irányításban?

- a) 1930
- b) 1940
- c) 1950

3. feladat

2 pont

Válassza ki a helyes állítást!

- a) A légi közlekedés minden áruféleség szállítására alkalmas.
- b) A légi közlekedés önköltsége az alágazatok között a legmagasabb.
- c) A légi közlekedés önköltsége az alágazatok között a legalacsonyabb.

4. feladat

2 pont

Mit nevezünk a mechanikában kényszereknek?

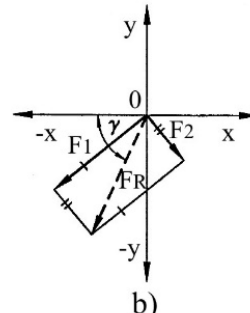
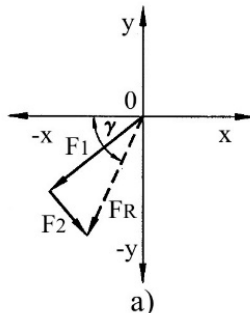
- a) A kényszerek mozgást korlátozó szerkezetek.
- b) A kényszerek mozgást előidéző szerkezetek.
- c) A kényszerek mozgást előidéző nyomatékok.

5. feladat

2 pont

Melyik ábra mutatja a közös pontban metsződő erőrendszer eredőjének meghatározását?

- a) Az a)-jelű ábra.
- b) A b)-jelű ábra.
- c) Mindkét ábra.

6. feladat

2 pont

Válassza ki a helyes állítást!

- a) A súrlódóerő csak a felületeket összeszorító erőtől függ.
- b) A súrlódóerő csak a súrlódási tényezőtől függ.
- c) A csúszó súrlódási tényező mindig kisebb, mint a nyugvó súrlódási tényező.

7. feladat

2 pont

Melyik a teljesítmény SI alapegységeivel kifejezett mértékegysége?

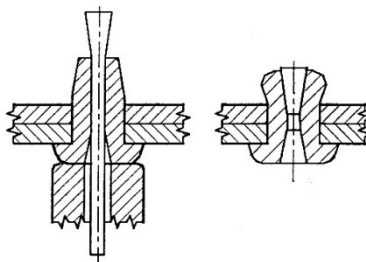
- a) $1 \text{ W} = 1 \frac{\text{kg} \cdot \text{m}^2}{\text{s}^3}$
- b) $1 \text{ W} = 1 \frac{\text{kg} \cdot \text{m}}{\text{s}^2}$
- c) $1 \text{ W} = 1 \frac{\text{kg} \cdot \text{m}^2}{\text{s}^2}$

8. feladat

2 pont

Milyen szegecs látható az alábbi ábrán?

- a) Popszegecs
- b) Vakszegecs
- c) Robbanószegecs

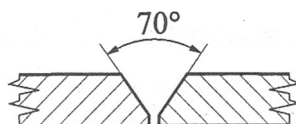

Szabó István: Gépelemek, Tankönyvmester Kiadó, 15. old. 2.2. a) ábra

9. feladat

2 pont

Melyik hegesztési varrat összekötendő lemezeinek megmunkálási jelképe látható az alábbi ábrán?

Szabó István: Gépelemek, Tankönyvmester Kiadó, 22. old. 2.4. táblázat

- a) V varrat 1,5 mm-ig.
- b) X varrat 20 mm fölött.
- c) V varrat 5 -15 mm-ig.

10. feladat

2 pont

Mi a legfontosabb jellemzője a hajlékony tengelykapcsolóknak?

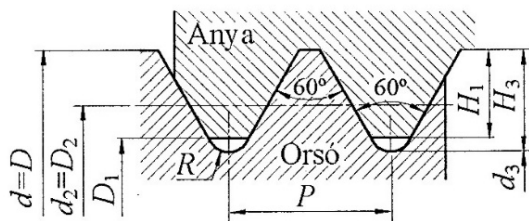
- a) Üzem közben a tengely kapcsolata megszakítható.
- b) Az egymással szöget bezáró tengelyek állandó kapcsolatát biztosítják.
- c) Üzem közben nagymértékű tengelyirányú mozgást tesz lehetővé.

11. feladat

2 pont

Mely szabványos menetprofil metszeti képe látható az alábbi ábrán?

- a) normál métermenet
- b) laposmenet
- c) csőmenet

Szabó István: Gépelemek, Tankönyvmester Kiadó, 22. old. 2.4. táblázat

12. feladat

2 pont

Milyen kristályrendszerben kristályosodnak a fémek?

- a) Szabályos köbös rendszerben.
- b) Szabályos négyzetes rendszerben.
- c) Szabályos síkbeli rendszerben.

13. feladat

2 pont

Mit nevezünk az anyagban fellépő mechanikai feszültségnek?

- a) Az anyag adott keresztmetszetére ható erőt.
- b) Az anyag 1 mm^2 keresztmetszetére ható erőt.
- c) Az anyag 1 mm^2 keresztmetszetű részének elszakításához szükséges erőt.

14. feladat

2 pont

Melyik nem természetes alapú műanyag?

- a) a nitrocellulóz
- b) a gumi
- c) a polietilén

15. feladat

2 pont

Mit nevezünk korrózióknak?

- a) Az anyagok fizikai hatásra bekövetkező változását.
- b) Az anyagok környezeti hatásra bekövetkező kémiai változását.
- c) Az anyagok környezeti hatásra bekövetkező fizikai változását.

Rövid válaszokat igénylő feladatok

16. feladat

4 pont

A közlekedés – minden közlekedési ág esetében – valamilyen pályán bonyolódik le.

Egészítse ki az alábbi mondatokat!

A pálya ..... alapvetően meghatározza a járművek,
közlekedési eszközök mozgási lehetőségeit. 1 pont

A legnagyobb kötöttség a .....pályát jellemzi. 1 pont

A vasúti járművek a sínek vezető hatása miatt csak két irányban mozoghatnak,
ezért ezt a pályát kötött vagy ..... is nevezzük. 1 pont

A mozgásteret illetően legnagyobb szabadságfoka a ..... közlekedésnek van. 1 pont

17. feladat

7 pont

Mit nevezünk kovácsolásnak, és milyen állapotú anyagon végzik?

..... 1 pont

..... 1 pont

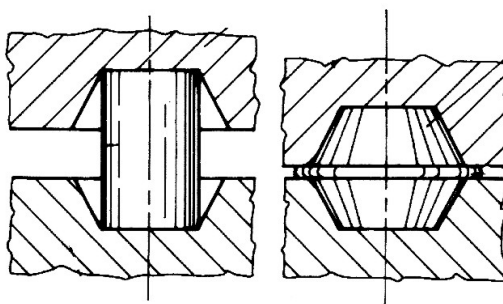
Mi a kovácsolás célja?

..... 1 pont

.....

..... 1 pont

Milyen kovácsolási művelet látható az alábbi ábrán?

Dr. Márton Tibor: Anyagismerete és technológia, Műszaki Könyvkiadó? 164. old.108. ábra

A kovácsolás megnevezése: ..... 1 pont

Soroljon fel legalább két, kovácsdarabokat előállító gépet!

– ..... 1 pont

– ..... 1 pont

18. feladat

4 pont

Az egyenirányító dióda félvezető anyagból készült áramköri elem.

a) Adja meg a rajzjelét!

1 pont

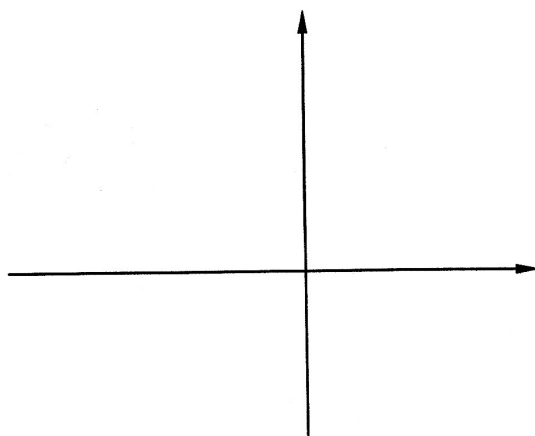
b) Egészítse ki a dióda szerkezetével kapcsolatos alábbi mondatot!

A dióda egy ..... és egy ..... típusú félvezető rétegből áll.

1 pont

c) Rajzolja meg a dióda jelleggörbéjét, és tüntesse fel azon a legfontosabb jellemzőit (U_K , U_{Fmax} , I_{Fmax})!

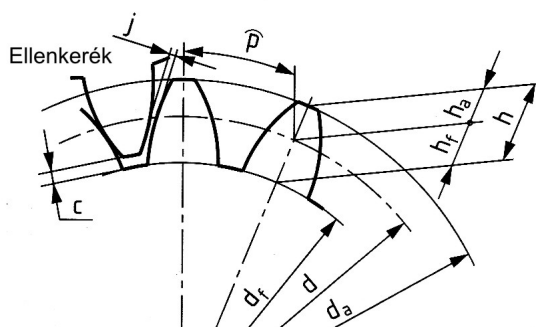
2 pont

19. feladat

6 pont

Az alábbi ábrán az elemi fogazat jellemzői láthatók.

Fenyvessy Tibor: A műszaki rajz alapjai, Műszaki Könyvkiadó, 147. old. 7.77. ábra

Számítsa ki a fogazat jellemző adatait, ha a modul $m = 3 \text{ mm}$, a fogszám $z = 25$ és a lábhézag: $c = 0,25 \cdot m$!

Fejmagasság: $h_a =$ 1 pont

Lábmagasság: $h_f =$ 1 pont

Fogmagasság: $h =$ 1 pont

Osztókörátmérő: $d =$ 1 pont

Fejkörátmérő: $d_a =$ 1 pont

Lábkörátmérő: $d_f =$ 1 pont

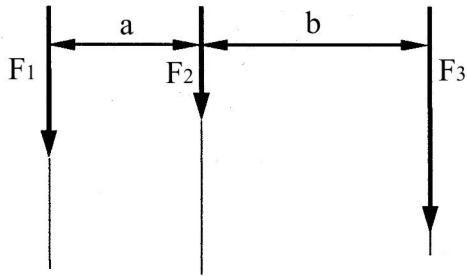
20. feladat

12 pont

Határozza meg az alábbi ábrán lévő párhuzamos erőrendszer eredőjét szerkesztéssel és számítással!

Adatok: $F_1 = 200 \text{ N}$, $F_2 = 150 \text{ N}$, $F_3 = 300 \text{ N}$, $a = 200 \text{ mm}$, $b = 300 \text{ mm}$

Hosszlépték: 1:10, erőlépték: $1 \text{ cm} \hat{=} 100 \text{ N}$

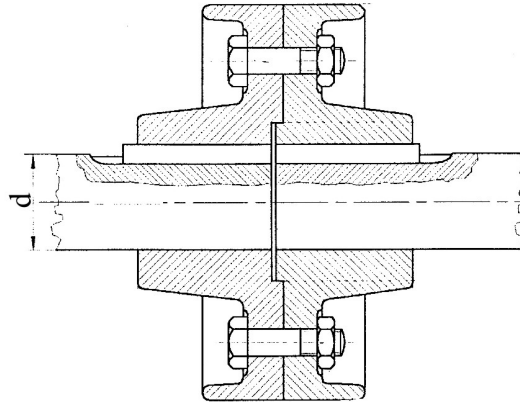
x O

21. feladat

6 pont

Az alábbi ábrán egy tárcsás tengelykapcsoló metszeti ábrája látható.

Szabó István, Gépelemek, Nemzeti Tankönyvkiadó - Tankönyvmester Kiadó, 140. old. 6.3. ábra

- Számítsa ki a tengelykapcsolóval átvihető nyomatékot, ha az átvivendő teljesítmény $P = 14 \text{ kW}$, a nyomatékátvitel dinamikus tényezője $c = 1,5$, a tengelyek fordulatszáma $n = 720 \text{ 1/min}$!
- Mekkora a tengely poláros keresztmetszeti tényezője, ha a tengelyek anyagára megengedett csúsztatófeszültség $\tau_{\text{meg}} = 100 \text{ MPa}$?
- Számítsa ki a tengelyek szükséges átmérőjét!

Megoldás:

a) Az átvihető nyomaték: 2 pont

b) A keresztmetszeti tényező: 2 pont

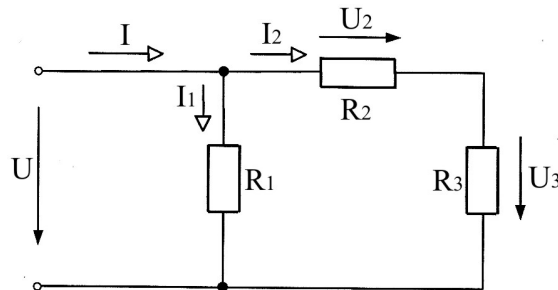
c) A szükséges tengelyátmérő: 2 pont

22. feladat

9 pont

Az alábbi ábrán egy egyenáramú áramkör látható.

Adatok: $U = 12 \text{ V}$, $I_1 = 400 \text{ mA}$, $R_2 = 50 \text{ } \Omega$, $R_3 = 10 \text{ } \Omega$

Számítsa ki:

- az R_1 ellenállást és az áramkör eredő ellenállását R_e ,
- a főág és az R_2 ellenállás áramait (I , I_2),
- az R_2 és R_3 ellenállások feszültségeit (U_2 , U_3),
- az R_2 ellenállás és a teljes áramkör felvett teljesítményeit (P_2 , P)!

Megoldás:

a) Ellenállások számítása: 3 pont

b) Áramok számítása: 2 pont

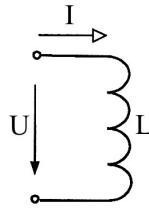
c) A feszültségek meghatározása: 2 pont

d) A teljesítmények kiszámítása: 2 pont

23. feladat

7 pont	
--------	--

Adott egy $L = 0,4 \text{ H}$ induktivitású ideális tekercs.

- Először egyenáramra kapcsoljuk. Bekapcsoláskor $\Delta t = 0,08 \text{ s}$ alatt az áramerősség $I = 5 \text{ A}$ értékre nő. Mekkora nagyságú feszültség indukálódik a folyamat során (U_i)?
- Mekkora energia halmozódik fel a mágneses térben, miután az áram elérte az $I = 5 \text{ A}$ nagyságot (W_L)?
- A tekercset $U = 24\text{V}$ és $f = 150 \text{ Hz}$ váltakozó feszültségre kapcsoljuk. Számítsa ki az így keletkező induktív ellenállást, és a tekercsen áthaladó váltakozó áram effektív értékét (X_L, I)!

Számítások:

a) Az indukált feszültség meghatározása: 2 pont

b) A tekercsben tárolt energia: 2 pont

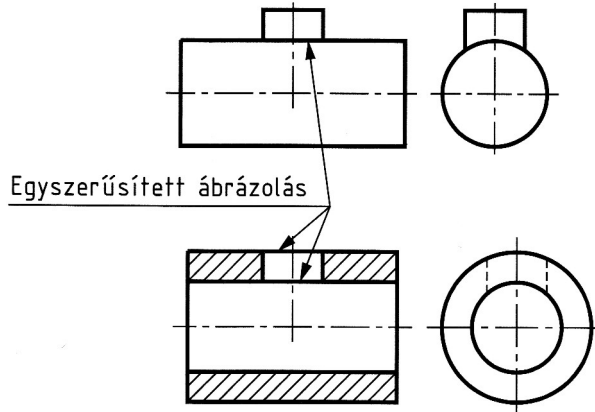
c) Az induktív ellenállás és áram számítása: 3 pont

Műszaki rajz

24. feladat

6 pont

a) Az alábbi ábrákon a hengerek áthatásának egyszerűsített ábrázolása látható.

Fenyvessy Tibor: A műszaki rajz alapjai, Műszaki Könyvkiadó, 23. old. 2.4. ábra

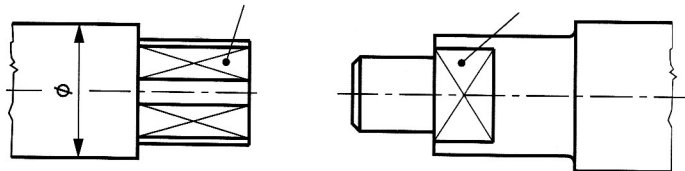
Mikor alkalmazható ez az ábrázolási forma?

2 pont

— .....
— .....

b) Mit jelölnek az alábbi rajzon az átlókkal?

1 pont

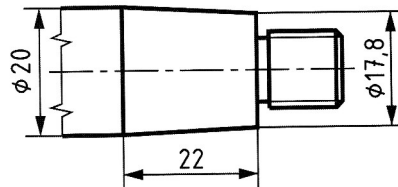

Fenyvessy Tibor: A műszaki rajz alapjai, Műszaki Könyvkiadó, 27. old. 2.14. ábra

— .....

c) Határozza meg az alábbi ábrán látható tengelyvég kúposágát!

3 pont

Fenyvessy Tibor: A műszaki rajz alapjai, Műszaki Könyvkiadó, 46. old. 4.33. ábra

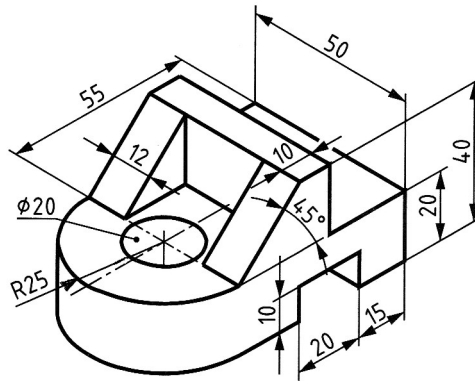
A kúposág: $C = \dots\dots\dots$

25. feladat

9 pont	
---------------	--

Készítsen – megfelelő ábrázolási módot választva – arányos vázlatrajzot a szemléltető képével adott alkatrészről! Adja meg az elkészítéshez szükséges méreteket!

Feladat:

Fenyvessy Tibor: A műszaki rajz alapjai, Műszaki Könyvkiadó, 35. old. 2. feladat

Megoldás:

	a feladat sorszama	pontszám			
		maximális	elért	maximális	elért
Tesztjellegű feladatok	1.	2		30	
	2.	2			
	3.	2			
	4.	2			
	5.	2			
	6.	2			
	7.	2			
	8.	2			
	9.	2			
	10.	2			
	11.	2			
	12.	2			
	13.	2			
	14.	2			
	15.	2			
Rövid válaszokat igénylő feladatok	16.	4		70	
	17.	7			
	18.	4			
	19.	6			
	20.	12			
	21.	6			
	22.	9			
	23.	7			
	24.	6			
	25.	9			
Az írásbeli vizsgarész pontszáma				100	

_____ dátum

_____ javító tanár

	pontszáma egész számra kerekítve	
	elért	programba beírt
Tesztjellegű feladatok		
Rövid válaszokat igénylő feladatok		

_____ dátum

_____ dátum

_____ javító tanár

_____ jegyző